

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Ann
Patchett
Casa
Olandeză

Traducere din engleză și note de
MIHAELA DUMITRESCU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Anca Dumitru
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Corina Roncea, Veronica Dinu

Tipărit la Artprint

ANN PATCHETT
THE DUTCH HOUSE
Copyright © 2019 by Ann Patchett
All rights reserved.

Extract from Philip Larkin, *Home is so Sad* © Philip Larkin, first appeared in *Collected Poems*. Reproduced by permission of Faber & Faber Ltd.

© HUMANITAS FICTION, 2021, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PATCHETT, ANN

Casa Olandeză / Ann Patchett; trad. din engleză și note de Mihaela Dumitrescu. –

București: Humanitas Fiction, 2021

ISBN 978-606-779-764-0

I. Dumitrescu, Mihaela (trad.)

821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Această carte este pentru Patrick Ryan

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul 1

Când tata a adus-o prima oară pe Andrea în Casa Olandeză, Sandy, menajera noastră, a venit în camera soră-mii și ne-a spus să coborâm.

— Tatăl vostru vrea să faceți cunoștință cu o prietenă de-a lui, ne-a zis.

— E de la el de la serviciu? a întrebat Maeve.

Fiind mai mare decât mine, avea o viziune mai complexă asupra prieteniei.

Sandy a stat să se gândească.

— Aș zice că nu. Frate-tu pe unde e?

— Pe băncuța de la fereastră, a spus Maeve.

Sandy a trebuit să dea draperiile în lături ca să mă găsească.

— De ce-oi trage draperiile astea?

Citeam.

— Pentru intimitate, i-am răspuns, cu toate că la vârsta de opt ani habar n-aveam de așa ceva. Îmi plăcea mie cuvântul ăsta și-mi plăcea senzația de liniște și izolare într-un spațiu restrâns pe care mi-o dădeau draperiile trase.

Cât despre musafiră, ea era un mister. Tata nu avea prieteni, sau cel puțin nu dintre aceia care să vină în vizită într-o după-amiază târzie de sâmbătă. Mi-am părăsit colțișorul secret, m-am dus în capul scărilor și m-am întins pe carpeta care acoperea palierul. Știam din experiență că, stând așa lungit pe dușumea, pot să răzbat cu privirea până în salon dacă mă uit

printre stâlpul mare al balustradei și primul balustru. Tata era acolo, în fața șemineului, împreună cu o femeie, și, din câte îmi puteam da seama, studiau amândoi portretele domnului și doamnei VanHoebeek. M-am ridicat și m-am întors în camera soră-mii să dau raportul.

— E femeie¹, i-am zis lui Maeve.

Sandy știa deja.

M-a întrebat dacă m-am spălat pe dinți, adică voia să știe dacă m-am spălat în dimineața aceea. Că doar nu se spală nimeni pe dinți la patru după-amiaza. Sandy era nevoită să se descurce singură pentru că Jocelyn avea zi liberă sâmbăta. Pesemne că ea aprinsese focul în șemineu, deschisese ușa când venise musafira, servise ceva de băut și, pe lângă toate astea, se mai îngrijea acum și de dinții mei. Sandy nu lucra luna. Sandy și Jocelyn aveau amândouă liber duminica, fiindcă tata nu era de părere că trebuie să pui oamenii să muncească și duminica.

— Da, i-am răspuns, pentru că, probabil, mă spălasem.

— Ia mai spală-te o dată, îmi zise. Și tu piaptănă-te.

Ultimele cuvinte îi erau adresate soră-mii, care avea părul lung și negru și des cât zece cozi de cal legate laolaltă. Oricât și-l pieptăna, tot nu arăta cum trebuie.

Când a considerat Sandy că avem un aspect suficient de îngrijit, Maeve și cu mine am coborât, ne-am postat sub arcada mare a holului de la intrare și i-am privit pe tata și pe Andrea, care se uitau la portretele soților VanHoebeek. Nu ne-au văzut sau nu au vrut să ne dea nici o atenție – greu de spus care era adevărul –, așa că am așteptat. Și Maeve, și eu știam să umblăm tiptil prin casă, obicei născut din dorința de a nu-l supăra pe tata, cu toate că el se enerva și mai tare când simțea că ne apropiem pe furiș, luându-l prin surprindere. Era îmbrăcat cu

1. Aici este rezolvată ambiguitatea din original, din rândurile precedente, a substantivelor *friend* și *visitor*, care în limba engleză au aceeași formă pentru masculin și feminin.

costumul albastru. El, care nu obișnuia să poarte costum sâmbăta. Atunci am observat prima oară că începe să îi încărunțească părul pe la spate. Așa cum stătea lângă Andrea, arăta și mai înalt decât era în realitate.

— Cred că-i o alinare să-i ai lângă tine, i-a spus Andrea, cu referire nu la copiii lui, ci la personajele din tablouri. În acele portrete, domnul și doamna VanHoebeek, ale căror prenume nu le auzisem niciodată rostite la noi în casă, arătau bătrâni, dar nu cu totul uitați de vreme. Erau amândoi îmbrăcați în negru și aveau o ținută dreaptă, de o rigiditate solemnă, care evoca alte vremuri. Chiar și așa, încadrați în ramele lor separate, erau atât de împreună, atât de *căsătoriți*, încât mă gândeam mereu că trebuie să fi existat inițial un tablou mare, pe care cineva l-a tăiat pe din două. Andrea și-a dat capul pe spate ca să se uite mai cu atenție la cei patru ochi șireți care parcă urmăreau cu o privire dojenitoare fiecare mișcare a unui băiețuș, indiferent pe ce canapea s-ar fi așezat el. Maeve, pe tăcute, m-a împuns cu degetul în coaste ca să țip, dar m-am ținut tare. Încă nu îi fuseserăm prezentați Andreei, care, din spate, arăta micuță și dichisită în rochia ei cu cordon în talie, cu o pălărie de culoare închisă și nu mai mare decât o farfurioară peste părul blond, prins într-un conci. Pentru că fusesem educat de călugărițe, știam că nu se cuvine să râd de un musafir și să-l fac să se simtă prost. Bănuiam că Andrea nu are de unde să știe că persoanele din acele tablouri au venit la pachet cu casa, că tot ce e în casă ne-a revenit odată cu casa.

VanHoebeekii din salon erau principalele puncte de atracție, mărturii în mărime naturală despre oameni marcați de trecerea timpului, cu chipurile lor severe și neatrăgătoare, redată cu o acuratețe tipic olandeză și cu o înțelegere inconfundabil olandeză a luminii, dar mai erau încă zeci de alte portrete mai puțin remarcabile la fiecare etaj al casei – copiii lor în holuri, strămoșii lor în dormitoare, persoane anonime admirate de ei, risipite prin toate încăperile. Mai era și un portret al lui Maeve de când

avea zece ani și, cu toate că nu se compara, ca mărime, cu portretele celor doi VanHoebeek, era cu siguranță la fel de izbutit. Tata adusese un pictor celebru de la Chicago, cu trenul. Din câte mi s-a povestit, trebuia să o picteze pe mama, numai că ea, care nu fusese anunțată din timp că pictorul urmează să locuiască două săptămâni la noi în casă, a refuzat să-i pozeze, așa că, în locul ei, acesta a pictat-o pe Maeve. Când portretul a fost gata și înrămat, tata l-a atârnat în salon, chiar pe peretele opus celui cu VanHoebeekii. Lui Maeve îi plăcea să spună că acolo a învățat să se uite fix în ochii oamenilor, forțându-i să își întoarcă privirea, stânjeniți.

— Danny, mi-a zis tata când s-a întors, în sfârșit, cu fața la noi, arătând de parcă se aștepta să fim exact acolo unde eram. Hai, vino s-o saluți pe doamna Smith.

Voi rămâne întotdeauna la părerea mea că, preț de o clipă, Andreei i-a căzut fața când a dat cu ochii de Maeve și de mine. Chiar dacă tata nu îi vorbise despre copiii lui, era normal să știe de existența lor. Toată lumea din Elkins Park era la curent cu ce se întâmpla în Casa Olandeză. Poate își închipuia că o să rămânem sus, la etaj. La urma urmei, venise să viziteze casa, nu copiii. Sau poate expresia întipărită pe fața Andreei era doar din cauza lui Maeve, care, la cei cincisprezece ani ai ei și încălțată cu teniși, era deja cu un cap mai înaltă decât Andrea pe tocuri. Din momentul în care se văzuse clar că are să crească mai înaltă decât toate fetele din clasa ei și decât majoritatea băieților, Maeve avusese tendința să stea cocoșată, dar tata s-a ținut mereu de capul ei să își corecteze ținuta. Soră-mea aproape că nu mai avea nevoie de alt nume decât *Capul-sus-umerii-înnapoi*. Ani de-a rândul, tata i-a tot bătut cu podul palmei între omoplați ori de câte ori trecea pe lângă ea, ceea ce a avut drept consecință nedorită faptul că Maeve stătea acum dreaptă ca un soldat din garda reginei, ba chiar ca regina însăși. Până și eu îmi dădeam seama prin ce ar putea să-i intimideze pe cei din jur: prin înălțime, prin zidul de păr negru, lucios, prin

felul cum obișnuia să își coboare privirea în loc să își arcuiască gâtul și să își plece capul. Eu însă, la vârsta de opt ani, nu aveam încă probleme, fiind mai scund decât femeia cu care avea să se căsătorească tata. M-am întins să-i strâng mâna micuță și i-am zis cum mă cheamă, apoi a urmat Maeve. Cu toate că o să se spună – și așa o să rămână în amintirea tuturor – că Maeve și Andrea nu s-au înțeles din capul locului, nu e adevărat. Maeve s-a purtat cât se poate de corect și de cuviincios când s-au cunoscut și a continuat să se comporte la fel până în momentul în care nu s-a mai putut.

— Bună ziua, mă bucur să vă cunosc, a spus Maeve, iar Andrea i-a răspuns că și ea se bucură.

Andrea se bucura. Cred și eu. Ani de zile visase să pună piciorul în casa noastră, să își strecoare brațul pe sub al tatei, să urce treptele largi de piatră și să pășească pe terasa placată cu gresie roșie. Era prima femeie pe care o aducea tata acasă de la plecarea mamei, deși Maeve mi-a spus că mai avusese el o aventură și cu dădaca noastră, o fată irlandeză pe nume Fiona.

— Crezi tu că se culca cu Fluffy? am întrebat-o eu.

Fluffy era porecla pe care i-o dăduserăm Fionei când eram mici, în parte pentru că numele Fiona mi se părea greu de pronunțat, în parte datorită buclelor ei roșcate, care îi cădeau suav pe spate într-un nor hipnotic. Vestea despre această legătură amoroasă mi-a parvenit la fel ca majoritatea informațiilor: la mulți ani după cele întâmplate, pe când mă aflam împreună cu soră-mea într-o mașină parcată în fața Casei Olandeze.

— Ori așa, ori că făcea ea curățenie în camera lui în miez de noapte, a spus Maeve.

Tata și Fluffy prinși în flagrant delict! Am clătinat din cap.

— Nici nu-mi pot imagina una ca asta!

— Păi nici n-ar trebui să încerci să-ți *imaginezi*. Doamne, ce dezgustător! Oricum, tu erai aproape un bebeluș în epoca de glorie a lui Fluffy. Mă și mir că-ți mai aduci aminte de ea.

Fluffy mă altoise cu o lingură de lemn, eu având pe atunci patru ani. Mai am și acum o mică cicatrice în formă de crosă

de golf lângă ochiul stâng – semnul lui Fluffy, cum a numit-o Maeve. Fluffy susținea că am tras-o de fustă și am speriat-o taman în timp ce gătea o oală de sos de mere. Zicea că ea doar încerca să mă îndepărteze de aragaz și că, bineînțeles, nu a avut nici o intenție să mă lovească, cu toate că mă gândesc că ar fi cam greu să pocnești un copil cu lingura drept în față, așa, din pură întâmplare. Povestea asta era interesantă doar în măsura în care constituia prima mea amintire clară – despre o altă persoană, despre Casa Olandeză, sau despre propria mea viață. Nu aveam nici măcar o singură amintire despre mama, în schimb nu uitasem cum m-a plesnit drept în față lingura lui Fluffy. Îmi aminteam că Maeve, care era pe hol când am urlat, a ajuns în bucătărie dintr-un salt, precum s-ar avânta o căprioară peste gardul-viu din dosul casei. S-a năpustit asupra lui Fluffy, a îmbrâncit-o în aragaz, flăcările albastrui au pâlpăit în momentul când oala cu sosul de mere clocotit a căzut pe podea și uite așa ne-am ales toți cu arsuri de la stropii mici care au sărit pe noi. M-au dus la doctor, care m-a cusut în șase locuri și lui Maeve i-a bandajat mâna, iar Fluffy a fost concediată, cu toate că îmi aduc aminte cum plângea de mama focului și zicea că îi pare rău și că a fost pur și simplu un accident. Nu voia cu nici un chip să plece. Asta a fost cealaltă relație a tatei, după spusele soră-mii, și probabil că știa ea ce știa, fiindcă în timp ce eu aveam doar patru ani când m-am ales cu semnul ăla, ea împlinise deja unsprezece.

Întâmplarea făcea că părinții lui Fluffy lucraseră la familia VanHoebeek – tatăl ca șofer și mama ca bucătăreasă. Fluffy copilărise în Casa Olandeză și în micul apartament de deasupra garajului. Când numele ei a fost adus din nou în discuție după atâția ani, m-am întrebat încotro s-o fi îndreptat când s-a trezit pusă pe liber.

Fluffy era singura persoană din casă care îi cunoscuse pe soții VanHoebeek. Nici măcar tata nu îi întâlnise, cu toate că ședeam pe scaunele lor și dormeam în paturile lor și mâncam din

farfuriile lor de ceramică de Delft¹. Soții VanHoebeek nu au avut nici un rol în povestea noastră, dar, într-un anumit sens, povestea a fost casa însăși, iar casa a fost a lor. Ei făcuseră avere din distribuția en gros de țigări, o afacere rentabilă în care s-a lansat domnul VanHoebeek chiar înainte să izbucnească Primul Război Mondial. Pe front li se dădeau țigări soldaților ca să li se ridice moralul. Oamenii și-au păstrat acest obicei când s-au întors la casele lor și mai apoi, când au sărbătorit un deceniu de prosperitate. Soții VanHoebeek, tot mai bogați pe zi ce trecea, au dat comandă să li se construiască o casă într-un loc care era pe vremea aceea teren agricol, în apropiere de Philadelphia.

Formidabila reușită a acestei construcții ar putea fi atribuită arhitectului, deși în momentul când, în sfârșit, m-am gândit să merg să culeg informații despre el, nu am mai găsit nici o altă mărturie a operei lui. S-ar putea ca unul dintre soții VanHoebeek, ori ambii, cu toată înfățișarea lor severă, să fi fost niște vizionari în materie de estetică arhitecturală, sau terenul în sine l-o fi inspirat pe constructor să creeze o minunăție mai presus de ceea ce își putea imagina fiecare dintre ei, ori poate că după Primul Război Mondial se găseau în America o sumedenie de meșteri ce lucrau potrivit unor standarde la care s-a renunțat de mult. Oricare ar fi fost explicația, casa în care au ajuns să locuiască – în care, mai târziu, am ajuns să locuim noi – a fost o convergență unică de talent și noroc. Nu pot să-mi explic cum de o casă cu trei niveluri putea să pară a fi exact atât cât trebuie de spațioasă, dar nouă așa ni se părea. Sau poate ar fi mai corect să spun că era o casă prea mare pentru oricare alții, o risipă imensă și ridicolă, dar în ceea ce ne privea, nu ne-am fi dorit să fie altfel. Casa Olandeză, numele sub care a ajuns să fie cunoscută în comunitățile din Elkins Park, Jenkintown și Glenside și până mai departe, la Philadelphia,

1. Ceramică pictată în tonuri de albastru, fabricată în orașul olandez Delft începând din secolul al XVII-lea și inspirată din porțelanurile chinezești.

se referea nu la arhitectura casei, ci la oamenii care locuiau în ea. Casa Olandeză era clădirea în care domiciliau acei olandezi cu nume imposibil de pronunțat. Privită din anumite unghiuri, de la distanța potrivită, părea să plutească la câțiva centimetri deasupra dealului pe care era situată. Geamurile care flancau ușile de sticlă de la intrare erau mari cât vitrinele unui magazin și fixate cu bare ornamentale de fier forjat. Ferestrele captau razele soarelui și le reflectau înapoi peste suprafața generoasă a peluzei. Era o construcție în stil neoclasic, dar cu linii de o simplitate care se apropia mai mult de stilul mediteraneean sau francez și, cu toate că nu era specific olandeză, umbra vorba că șemineul din salon, cel din bibliotecă și cel din dormitorul mare, toate placate cu ceramică albastră de Delft, fuseseră extrase dintr-un castel din Utrecht și vândute soților Van-Hoebeek pentru a se putea plăti datoriile unui prinț la jocurile de noroc. Construcția casei, cu șemineurile montate cu tot, a fost finalizată în 1922.

— Au avut și ei parte de șapte ani buni, până-n ziua când au început bancherii să se arunce pe geam¹, a comentat Maeve, oferindu-le astfel predecesorilor noștri un loc în istorie.

În acea primă zi când a venit Andrea la noi acasă, am auzit pentru întâia oară povestindu-se cum a fost scoasă la vânzare proprietatea. Andrea l-a urmat pe tata în holul de la intrare și se uita la peluza din fața casei.

— E atât de multă sticlă aici! a zis Andrea, cântărind, parcă, din priviri dacă nu cumva se poate schimba ceva, dacă sticla n-ar putea fi înlocuită cu un zid adevărat. Nu te deranjează că ți se uită lumea înăuntru?

Nu numai că puteai să vezi tot ce se întâmplă în Casa Olandeză, dar vedeai și dincolo de ea, chiar prin ea. Casa era

1. Aluzie la disperarea pricinuită de scăderea dramatică a prețului acțiunilor la Bursa din New York (crahul bursier de pe Wall Street, din octombrie 1929), cu efecte dezastruoase și de durată asupra sistemului bancar american, asupra economiei americane și mondiale (Marea Criză Economică din 1929–1933).

cu un nivel mai joasă în partea centrală, iar holul mare de la intrare ducea direct înspre observator, cum îi ziceam noi, care avea un perete numai cu ferestre ce dădeau în curtea din dos. De pe aleea de acces puteai să îți lași privirea să alunece pe treptele din față, pe terasă, înăuntru, pe ușile de la intrare, de la un capăt la altul al pardoselii de marmură de pe hol, dincolo de geamurile observatorului și să zărești ramurile de liliac ce se unduiau neabătut, în voia lor, în grădina din spatele casei.

Tata s-a uitat în tavan, apoi de o parte și de alta a ușii, de parcă abia atunci s-ar fi gândit la asta.

— Suntem totuși destul de departe de stradă, a zis.

În acea după-amiază de mai, teii care împrejmuiau proprietatea ca un zid aveau frunzișul bogat. Peluza verde, povârnită, în care mă rostogoleam vara ca un cățeluș era largă și cu iarba deasă.

— Bine, dar noaptea? continuă Andrea pe un ton îngrijorat. Mă întreb dacă nu s-ar putea pune niște draperii.

Să pui draperii care să acopere priveliștea mi s-a părut nu doar ceva de neconceput, dar și cea mai mare idioțenie pe care am auzit-o vreodată.

— Da' dumneavoastră ați tras cu ochiul vreodată noaptea la noi în casă? făcu Maeve.

— Să nu uităm cât de mult teren era pe aici pe vremea când a fost construită casa, a spus tata, tăindu-i vorba lui Maeve. Erau mai bine de două sute de acri¹. Proprietatea se întindea până în Melrose Park.

— Dar de ce or fi vândut-o?

Dintr-odată, Andrea își dădu seama că o asemenea casă ar fi fost mult mai bine pusă în valoare dacă nu ar mai fi existat și altele în apropiere. Limita până la care puteai răzbi cu privirea ar fi trebuit să fie cu mult dincolo de povârnișul peluzei, dincolo de straturile de bujori și de tufe de trandafiri. Potrivit planului inițial, privirea trebuia să cutreiere peste o vale largă și peste

1. 1 acru = aprox. 0,404 ha.